

Historia

Syfte

Det förflutna påverkar våra liv i dag och våra val inför framtiden. Vår förståelse av det förflutna är influerad i våra föreställningar om samtiden och våra perspektiv på framtiden. Människor har därför i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka sin verklighet och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger människor redskap att förstå och förändra sin egen tid.

~~Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar sitt historiemedvetande.~~

Genom undervisningen ska eleverna få perspektiv på det förflutna, kunskaper om historiska begrepp och metoder samt kunskaper om hur historiska berättelser kan användas för olika syften. Undervisningen ska också bidra till att eleverna, utifrån historiska kunskaper om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och värderingar, får en grund för en interkulturell förståelse.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en utvecklad nutidsförståelse. Genom undervisningen ska eleverna få

möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur människor har påverkats av, skapat och förändrat ekosystem och livsmiljöer, samhällen och kulturer.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar en förståelse för hur vi kan veta något om det förflutna, samt förmåga att ställa frågor och värdera källor till historisk kunskap. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar en förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar. Undervisningen ska ge eleverna olika perspektiv på hur historisk kunskap skapas genom studier av historiska texter och övrigt källmaterial, men också genom möten med platser och levande människors berättelser.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar en förståelse för hur historiska berättelser används i samhället och i vardagslivet. Därigenom ska eleverna få olika perspektiv på sina egna och andras identiteter, värderingar och föreställningar.

Genom undervisningen i ämnet historia ska eleverna ges förutsättningar att utveckla förmågan att

- använda en historisk referensram med olika tolkningar av tidsperioder, händelser, personer, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- kritiskt granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap,
- reflektera över sin egen och andras användning av historia i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv, samt
- använda historiska begrepp för att analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används.

Centralt innehåll

Undervisningen i de samhällsorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

I årskurserna 1–3

Att leva tillsammans

- Skildringar av livet förr och nu, till exempel av familj och skola, i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen och berättelser berättade av människor som lever nu.
- Att flytta inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser.
- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, kön och relationer.

- Normer och regler, till exempel i skola, sport och trafik.

Att leva i närområdet

- Närområdets naturgivna förutsättningar, till exempel mark, vatten och klimat, växter och djur.

Hur

dessa påverkar befolkningen och bebyggelsen och hur vi påverkar naturen.

- Hemortens historia. Vad närområdets natur, platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder i

jämförelse med i dag. Jägerstenålder, bondestenålder, bronsålder, järnålder, medeltid, modern tid.

- Religioner och platser för religionsutövning i närområdet.
- Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, polis och skola.
- Yrken och verksamheter i närområdet.
- Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanliga varor och tjänster kan kosta.

Att leva i världen

- Jordgloben. Kontinenternas och världshavens lägen på jordgloben. Naturtyper, vatten och klimat i olika delar av världen. Namn och

lägen på världsdelarna, samt länder och platser som är betydelsefulla för eleven.

- Högtider, symboler och berättelser inom några världsreligioner, till exempel från kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism.

- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om livsstil, trafik, energi och matvaror.

- Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Alla människors lika värde. Demokratiska arbetssätt i skolan.

- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Att undersöka verkligheten

- Metoder för att söka, värdera och bearbeta olika källor: intervjuer, observationer och mätningar.

- Enkla fältstudier och observationer i närmiljön av människans användning av och påverkan på naturen och landskapet.

- Kartor och mentala kartor. Storleksrelationer och väderstreck samt rumsliga begrepp, till exempel plats, läge och gräns.

- Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Undervisningen i historia ska behandla följande centrala innehåll

1 årskurserna 4-6

Kulturmöten i Norden

- Nordens deltagande i ett utbyte med övriga Europa och andra områden under perioden cirka 800–1500. Kulturmöten och handel. Religionens och naturens betydelse för kultur och stater i de nordiska länderna. Konsekvenserna av detta för olika människor och grupper.

- Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer, kan berätta om olika levnadsvillkor för barn, kvinnor och män samt om kulturmöten.

- Användning av historia i vardagslivet, till exempel i människors personliga minnen, i minnesmärken och i medier.

- Spår av historien i landskapet och närmiljön.

- Begreppen förändring, likhet och skillnad. Hur de används och vad de betyder i

historiska sammanhang.

Världen vidgas

- Nordens och Östersjöområdets deltagande i ett globalt utbyte under perioden cirka 1500–1700. Kulturmöten, migration och utnyttjande av naturresurser. Det svenska Östersjöriket. Orsakerna till dess uppkomst och konsekvenserna för olika människor och grupper runt Östersjön.
- Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om olika levnadsvillkor för barn, kvinnor och män i jämfört med i dag.
- Hur historiska aktörer, till exempel drottning Kristina och Karl XII, har framställts på olika sätt genom olika tolkningar och under olika tider.
- Begreppen orsak och konsekvens, källa, aktör och tolkning. Hur de används och vad de betyder i historiska sammanhang.

Människorna blir fler

- Sveriges och Nordens deltagande i ett globalt utbyte under perioden cirka 1700–1850. Kulturmöten, migration och jordbrukets omvandling. Den stora folkökningen samt dess orsaker och konsekvenser för olika människor och grupper, i jämförelse med andra områden i världen i dag.
- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, utifrån olika tolkningar kan berätta om den egna hemortens historia och om olika levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.
- Användningen av berättelser och föremål från det förflutna i vår vardag och i hemorten, till exempel i turistbroschyrer, reklam och minnesmärken.
- Begreppen kronologi och berättande källor. Hur de används och vad de betyder i historiska sammanhang.

1 årskurserna 7–9

Industrialisering och samhällsomvandling

- Industrialiseringen i Europa och Sverige under perioden cirka 1700–1900. Olika historiska förklaringar till den.
- Den ökade världshandeln mellan Europa, Asien, Afrika och Amerika. [Beroendet av naturresurser från andra världsdelar.](#) Nya idéer, teknologier och energislag. Industrialiseringens konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i några olika delar av världen. Revolutioner, klasser, ideologier samt migration inom och mellan länder.
- Historiska källors berättelser om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, kampen mot slaveri eller bildandet av fackföreningar. Vad historiska källor kan berätta om hur varje tids människor kan förstås utifrån sin samtids villkor och värderingar.
- Användningen av historia för att skapa eller upprätthålla olika sociala gemenskaper, till exempel familjen, idrottsrörelsen och olika grupper inom ungdomskulturen.
- Begreppet förklaring. Hur det används och vad det betyder i historiska sammanhang.

Makten i världen förändras

- Den europeiska dominansen och kolonialismen under perioden cirka 1800–1950. Olika historiska förklaringar.
- Moderna samhällen, nationalism och olika former av demokrati och diktatur. Förtryck och folkfördrivningar samt Förintelsen och andra folkmord. De båda världskrigen, deras direkta följder och påbörjandet av koloniernas frigörelse.

- Historiska berättelser från olika grupper i skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck och motstånd mot detta, ifråga om till exempel kolonialism, rasism eller Gulag. Vad ögonvittnesskildringar kan berätta och hur dessa skildringar kan förstås utifrån sin samtids villkor och värderingar.
- Användning av historia för att skapa olika politiska och nationella identiteter. Hur människors tolkningar av det förflutna har påverkats av till exempel skolans historieundervisning under 1900-talets början samt olika historiska jubileer, monument och minnesmärken.
- Begreppen kontinuitet och förändring samt identitet. Hur de används och vad de betyder i historiska sammanhang.

En gemensam värld

- Efterkrigstiden. Kalla krigets konflikter, Sovjetunionens sönderfall och en ny världsordning. Internationellt samarbete för en hållbar samhällsutveckling. Historiska perspektiv på aktuella konflikter och ~~resurs~~resursfördelning av naturresurser och ekonomiska resurser.
- Demokratisering i Sverige under 1900-talet. Bildandet av politiska partier och införandet av allmän rösträtt. De nationella minoriteterna, migration samt miljö- och naturresursfrågor. Förändringar i synen på könsroller och sexualitet.
- Berättelser och historiska kvarlevor av en familjs eller släkts historia som speglar de stora förändringarna i människors levnadsvillkor under senare delen av 1900-talet.
- Användning av historia för att säga något om våra möjligheter att välja olika alternativ för framtiden, till exempel historiska prognoser om framtiden eller i nutida framtidsscenarier.
- Begreppen källkritik och kvarlevor. Hur de används och vad de betyder i historiska sammanhang.

Kunskapskrav

Progressionen i kraven gällande förmågan att använda en historisk referensram med olika tolkningar av tidsperioder, händelser, personer, kulturmöten och utvecklingslinjer för att vidga sina perspektiv på samtiden och framtiden, ligger i att eleven kan redogöra för en större mängd historiska skeenden, att eleven förmår sätta in enskildheter i ett historiskt sammanhang och ser hur dessa påverkar nuet och får konsekvenser i framtiden. På de högre nivåerna ska också elevens förklaringar, beskrivningar, jämförelser och egna omdömen i allt högre grad präglas av komplexitet och en utvecklad användning av historia men också av en logisk slutledningsförmåga. Progressionen i kraven gällande förmågan att granska, tolka och värdera källor som grund för att skapa historisk kunskap, utgörs av att eleven visar en allt större förståelse för källornas betydelse för historieskrivningen och en ökande förmåga att tolka olika källor.

Progressionen i kraven gällande förmågan att reflektera över sin egen och andras användning av historia i olika sammanhang och utifrån olika perspektiv, handlar om att eleven kan uttrycka en alltmer fördjupad medvetenhet om hur historiska berättelser används för att påverka människors uppfattningar och identiteter.

Progressionen i kraven gällande förmågan att använda historiska begrepp för att visa och analysera hur historisk kunskap ordnas, skapas och används, gäller förståelsen av alla historiska begrepp och att i arbetet med övriga förmågor använda dessa för att beskriva och förklara alltmer komplexa förlopp och samband.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

Eleven kan berätta om valda delar av hemortens historia och kan utifrån berättelser och andra framställningar ge exempel på likheter och olikheter i människors levnadsvillkor på olika platser och i olika tider. Utifrån några naturgivna förutsättningar

beskriver eleven hur dessa har påverkat och påverkar människorna och bebyggelsen på hemorten. Vidare anger eleven några orsaker till att människor tvingas eller väljer att flytta, och ger exempel på konsekvenser som det kan få för dem som berörs.

Eleven beskriver och ger exempel på några viktiga samhällsfunktioner och förklarar varför dessa finns. Vidare ger eleven exempel på religioner och platser för religionsutövning i närområdet samt beskriver någon högtid, symbol och central berättelse från olika världsreligioner.

Remissversion av kursplan i historia i grundskolan

utövning i närområdet samt beskriver någon högtid, symbol och central berättelse från olika världsreligioner.

Eleven berättar om och beskriver några livsfrågor utifrån egna och andras erfarenheter.

Utifrån vardagliga händelser ger eleven exempel på barns rättigheter. Vidare ger eleven exempel på varför gemensamma normer och regler behövs i olika sammanhang samt beskriver vad ett demokratiskt arbetssätt är. Dessutom ger eleven exempel på hur handlingar i vardagen kan påverka miljön och ger utifrån detta förslag på sådana handlingar som kan bidra till en hållbar miljö.

Eleven använder, med stöd, olika källor, iakttar och gör mätningar i omgivningen och besvarar på olika sätt egna eller givna frågor. Vidare använder eleven tidslinjer och vardagliga tidsbegrepp för att ange händelser i tid. För att återge namn och beskriva lägen på världsdelarna och andra för eleven betydelsefulla platser och länder, använder eleven karta, jordglob och rumsliga begrepp.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven kan berätta om någon person och central händelse i svensk och nordisk historia liksom om någon gruppens levnadsvillkor. Eleven ger exempel på någon företeelse i nutiden som kan kopplas till dåtiden. Eleven ger även något exempel på möjliga framtida konsekvenser. Eleven beskriver och ger exempel på hur Sverige har påverkats av kulturmöten, migration och ett förändrat utnyttjande av naturresurser. Eleven använder enstaka historiska begrepp.

Eleven kan ge exempel på en historisk källa. Eleven kan ge exempel på vad en specifik källa berättar om det förflutna.

Eleven ger exempel på hur historia används i vardagslivet och i lokalsamhället.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven kan berätta om några personer och centrala händelser i svensk och nordisk historia liksom om olika gruppernas levnadsvillkor. Eleven urskiljer samband mellan händelser i dåtid och företeelser i nutid, och beskriver några möjliga framtida konsekvenser. Eleven förklarar och ger exempel på hur Sverige har påverkats av kulturmöten, migration och ett förändrat utnyttjande av naturresurser. Eleven använder några historiska begrepp i sina förklaringar.

Eleven förklarar vad en historisk källa är och tolkar vad en specifik källa berättar om olika levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Eleven visar och beskriver hur historia används i vardagslivet och i lokalsamhället.

7

Remissversion av kursplan i historia i grundskolan

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven kan berätta om flera personer och centrala händelser i svensk och nordisk historia samt om olika gruppernas levnadsvillkor. Eleven förklarar och motiverar några samband mellan händelser i dåtid och företeelser i nutid och motiverar möjliga framtida konsekvenser. Eleven förklarar och drar utifrån exempel slutsatser om hur Sverige har påverkats av kulturmöten, migration och ett förändrat utnyttjande av naturresurser. Eleven använder flera historiska begrepp i sina förklaringar.

Eleven förklarar vad en historisk källa är och ger exempel på hur en källa kan tolkas på olika sätt. Eleven tolkar vad en specifik källa berättar om olika levnadsvillkor för

barn, kvinnor och män, och motiverar sin tolkning.

Eleven visar och beskriver hur historia används i vardagslivet och i lokalsamhället och drar utifrån detta någon slutsats om vad som lokalt uppfattas som historiskt betydelsefullt. Genom exempel visar eleven på olika tolkningar av en person som historisk aktör.

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven kan berätta om några centrala händelser, personer och kulturmöten under olika tidsperioder. Eleven kan ge exempel på något historiskt sammanhang och någon tolkning av det. Eleven urskiljer likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och utnyttjandet av naturresurser i samhället över tid. Denna referensram och någon given utvecklingslinje, så som teknisk utveckling, migration eller politisk förändring, använder eleven för att genom exempel påvisa samband mellan det förflutna och dagens samhälle. Med hjälp av givna historiska begrepp beskriver eleven hur våra handlingar i dag kan få betydelse för framtiden.

Eleven kan ställa källkritiska frågor till ett givet källmaterial och utifrån dessa frågor värdera källans trovärdighet. Eleven kan använda någon källa för att ge exempel på människors levnadsvillkor och hur dessa har förändrats. Genom något exempel från förflutna tider beskriver eleven betydelsen av att bedöma varje tids människor utifrån sin tids villkor och värderingar.

Eleven kan beskriva hur historia används för att skapa eller upprätthålla någon social gemenskap. Eleven ger exempel på användningen av historia för att skapa nationella identiteter. Genom att använda något givet perspektiv och egna eller andras erfarenheter ger eleven förslag på hur en möjlig framtid kan se ut.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven kan berätta om centrala händelser, personer och kulturmöten under olika tidsperioder samt ordna dessa kronologiskt. Genom att ge exempel på orsaker och konsekvenser beskriver eleven några historiska sammanhang och ger exempel på olika tolkningar. Eleven urskiljer så väl likheter och skillnader som kontinuitet och

8

Remissversion av kursplan i historia i grundskolan

förändring i människors levnadsvillkor och i utnyttjandet av naturresurser i samhället över tid. Denna referensram och någon given utvecklingslinje, så som teknisk utveckling, migration eller politisk förändring, använder eleven för att utreda samband mellan det förflutna och dagens samhälle. Med hjälp av givna historiska begrepp argumenterar eleven för hur våra handlingar i dag kan få betydelse för framtiden.

Eleven kan tillämpa givna källkritiska principer på ett bekant källmaterial och bedöma källornas värde och funktion. Eleven kan använda källor för att beskriva människors eller gruppernas levnadsvillkor och hur dessa har förändrats över tid. Genom exempel från olika tidsperioder förklarar eleven betydelsen av att bedöma varje tids människor utifrån sin tids villkor och värderingar.

Eleven kan förklara hur historia används för att skapa eller upprätthålla några olika sociala gemenskaper. Eleven förklarar utifrån exempel hur olika grupper använder historia för att skapa nationella identiteter. Genom att använda något perspektiv och egna eller andras erfarenheter ger eleven förslag på olika valmöjligheter för framtiden.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven kan berätta utförligt om flera centrala tidsperioder, händelser, personer och kulturmöten samt ordna dessa kronologiskt. Genom att visa på orsaker och konsekvenser redogör eleven för några historiska sammanhang och förklarar skillnader mellan olika tolkningar. Eleven urskiljer likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och utnyttjandet av naturresurser, samt beskriver generella mönster av

kontinuitet och förändring i samhället över tid. Denna referensram och några utvecklingslinjer, så som teknisk utveckling, migration eller politisk förändring, använder eleven för att utreda samband mellan det förflutna och dagens samhälle. Med hjälp av historiska begrepp motiverar och argumenterar eleven för hur våra handlingar i dag kan få betydelse för framtiden.

Eleven kan tillämpa givna källkritiska principer och göra motiverade bedömningar av olika typer av källor, deras värde och funktion. Eleven kan använda flera olika typer av källor för att dra slutsatser om levnadsvillkor och hur dessa har förändrats över tid för olika människor och grupper i skilda delar av världen. Genom exempel från olika tidsperioder utreder eleven betydelsen av att bedöma varje tids människor utifrån sin tids villkor och värderingar.

Eleven kan förklara hur historia används på olika sätt i olika sammanhang, i sociala gemenskaper, i politiken och i medier samt beskriva hur skilda föreställningar om det förflutna kan leda till olika uppfattningar i nutiden.

Eleven förklarar olika gruppers användning av historia för att skapa och förändra politiska och nationella identiteter samt drar slutsatser om deras motiv. Genom att använda olika perspektiv och egna eller andras erfarenheter gör eleven motiverade bedömningar av olika valmöjligheter för framtiden.